

NYILATKOZAT

A NEMZETISÉGI OMBUDSMANHELYETTES
„A GYÖNGYÖSPATAI ROMA GYERMEKEK NEVELÉSI-OKTATÁSI HELYZETÉVEL
KAPCSOLATBAN FELTÁRT EGYEDI ÉS ÁLTALÁNOS PROBLÉMÁKRÓL”
SZÓLÓ 5/2021. SZÁMÚ ELVI ÁLLÁSFOGLALÁSÁVAL KAPCSOLATBAN

A Gyermekjogi Civil Koalíció örömmel és szakmai egyetértéssel fogadja a Nemzetiségi Ombudsmanhelyettes [5/2021. számú elvi állásfoglalását](#), amely egy komplex és interdiszciplináris utóvizsgálat záródokumentuma. A dokumentum összegezi és bemutatja, hogy hogyan változott a roma gyermekek helyzete a gyöngyöspatai nevelési-oktatási intézményekben, különösen a Nekcsei Demeter Általános Iskolában a kisebbségi ombudsman 2011-es átfogó vizsgálata óta eltelt egy évtized alatt. A dokumentum továbbá számos szakmai javaslatot is megfogalmaz, amelyek a helyi szinten, Gyöngyöspatán tapasztalható szegregációs folyamat felszámolása mellett az állami beavatkozás általános szükségességére is felhívják a figyelmet. Így többek között arra, hogy *“a településen kialakult szegregációs folyamatok háttérében olyan általános társadalom- és oktatáspolitikai problémák állnak, amelyek fenntartják és erősítik a szegregált oktatás gyakorlatát.”*

Ezt megelőzően a Gyermekjogi Civil Koalíció is [állásfoglalást](#) adott ki a roma gyerekek szegregált oktatásáról. **Az állásfoglalásunk célja az volt, hogy tényszerű információkkal segítse az igazi párbeszéd kialakulását, és azoknak a gyermekjogi szempontoknak a jobb megértését, amelyek a bírósági ítéletben is megjelennek.**

A roma gyerekekkel szembeni hátrányos megkülönböztetés, elkülönített oktatásuk, a tanítás alacsony színvonala, a hátrányos helyzet iskolai kezelésével kapcsolatos problémák ugyanis nem egyetlen településen tapasztalhatóak. A roma gyerekek iskolai elkülönítése nemcsak Gyöngyöspatára jellemző, elszigetelt probléma, hanem országosan, több ezer gyereket érintően, hosszú ideje fennálló jogsérelem. Ezt támasztja alá az ombudsmanhelyettes elvi állásfoglalásának azon megállapítása is, hogy *“rendelkezésre álló adatok szerint Magyarországon a tanulók elkülönülése az elmúlt évtizedek során erősödött, akár a társadalmi-gazdasági, akár a nemzetiségi hovatartozási háttér szerint vizsgáljuk azt. Erre utal a szegregációs index mértékének korábban bemutatott folyamatos növekedése, de az is, hogy az országos kompetenciamérésen alapuló számítások szerint 2008 óta folyamatosan növekszik a „gettóiskolák” aránya.”*

Ismételten hangsúlyozzuk, hogy a szegregáció elleni fellépés és a már megtörtént esetekben az elkülönítéssel okozott lelki sérülésért, pszichés kárért járó kártérítés - miután az elmaradt minőségi oktatás és ismeretátadás terén az érdemi jóvátétel teljes mértékben nem lehetséges - nemcsak a hatályos magyar jogszabályok adta

kötelezettség, hanem nemzetközi jogi elvárás is, amely, többek között a Gyermekjogi Egyezmény alapján is számonkérhető hazánkon. Elismerjük ugyanakkor azt is, hogy oktatási, képzési szolgáltatás lehetőségének biztosítása hasznos és fontos a hátrányok kiegyenlítése szempontjából, azonban az mindenképpen csak kiegészítője lehet a pénzbeli kompenzációnak.

Emellett a 2000/43/EK irányelv és a 2000/78/EK irányelv is előírja, hogy „*a tagállamoknak hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókat kell megállapítaniuk a faji vagy etnikai származáson alapuló megkülönböztetés ellen*”, amit az Európai Bizottság szerint a magyar köznevelési törvény nem biztosít, ezért [kötelezettségzegési eljárás](#) van folyamatban.

A Gyermekjogi Egyezmény 18. cikkelyének megfelelően fontosak és üdvözlendők a jelentés azon megállapításai, amelyek a szülőkkel való partneri kapcsolat kiépítését hangsúlyozzák. A roma és nem roma szülők közös gondolkodása, együttműködése nélkül sem Gyöngyöspatán, sem máshol a spontán és szándékos szegregációt nem lehet megszüntetni. A megfelelő módszertan ehhez is rendelkezésre áll.

Általános alapelv a gyermekek jogegyenlősége nemzetiségi hovatartozástól, vallástól, bőrszíntől vagy más tulajdonságtól függetlenül. A gyermek legjobb érdekét csak olyan oktatási rendszer képes biztosítani, amely nem ismeri a jogellenes elkülönítést. A szegregációval és a minden gyermeket érintő súlyos jogsértéssel szemben az államnak aktívan fel kell lépnie, a jogsértő helyzeteket fel kell számolnia és szankcionálnia kell.

A gyermeki jogok érvényesítése és komolyan vétele mindenkinek érdeke és kötelezettsége, az egész közösség, társadalom ügye.

Budapest, 2022. január 11.

A Gyermekjogi Civil Koalíció részéről:

Család, Gyermek, Ifjúság Egyesület

Esélyt a Hátrányos Helyzetű Gyerekeknek Alapítvány

European Roma Rights Centre

Európai Szülők Magyarországi Egyesülete

Főnix Mozgalom

Gyerekesély Egyesület

Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány

Igazgyöngy Alapítvány

Közép-Európai Mediációs Intézet

Jogismeret Alapítvány

Magyar LMFT Szövetség

Magyar Női Érdekvégyesítő Szövetség

Magyar Pedagógiai Társaság Gyermekérdekek Szakosztálya - Korczak Munkabizottság

Magyarországi Terre des hommes Alapítvány " Lausanne"

Nők a Nőkért Együtt az Erőszak Ellen

Patent Egyesület

Pressley Ridge Magyarország Alapítvány

Rosa Parks Alapítvány

SOS Gyermekfalvak Magyarországi Alapítványa

Társaság a Szabadságjogokért

UNICEF Magyarország

Validity Alapítvány

Világszép Alapítvány

és egyéni szakértők, mint :

Aczél Anna

Békés Zoltán

Bíró Dalma

Cserey Miklós

dr. Hegedűs Judit

dr. Katonáné dr. Pehr Erika

dr. Lux Ágnes

dr. Mátyók Fanni

Negrea Vidia

dr. Rácz Andrea

dr. Révész Magda

Tománé Mészáros Andrea